

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شیخ انصاری (ره) فرمودند : « السابع : لو كان التالف المبيع فاسداً قيمياً فقد حُكِيَ الإِتِّفَاقُ عَلَيَّ كونه مضموناً بالقيمة » .

پنج قول در مورد ضمان قیمی وجود داشت ؛ اول اینکه قیمت یوم الغصب میزان است ، دوم اینکه قیمت یوم التلف میزان است ، سوم اینکه قیمت یوم الأداء میزان است ، چهارم اینکه أعلى القیم از یوم الغصب تا یوم التلف میزان است و پنجم اینکه أعلى القیم از یوم الغصب تا یوم الأداء میزان است ، که عرض کردیم با توجه به عرف و مدارک اقوال به نظر ما أعلى القیم میزان می باشد زیرا مال شخص در تحت ید دیگری قرار گرفته لذا همان دلیلی که در باب غصب و إتلاف وجود دارد در اینجا نیز اقتضاء می کند هر مالی که در تحت ید دیگری است مورد ضمان باشد و از طرفی ترقی و ازدیاد قیمت سوقیه نیز مالیت و ارزش دارد لذا مورد ضمان می باشد یعنی چونکه عین مورد مورد میل و رغبت و احتیاج مردم بوده ارزش و مالیت پیدا کرده بنابراین به همان ملاکی که خود عین مالیت و ارزش دارد و مال محسوب

می شود آن مقدار اضافه یعنی ترقی و ازدیاد قیمت سوقیه ی عین نیز مال است و مورد ضمان می باشد .

بحث دیگری که دیرزود مطرح کردیم و بسیار مهم می باشد آن است که عده ای از علماء من جمله صاحب جواهر و مسالک و مفتاح الكرامة و شیخ انصاری فرموده اند اگر شخصی عین را به عقد فاسد قبض کند و بدون اینکه تلف شود آن را نگه دارد و به صاحبش تحویل ندهد در این صورت ترقی و تنزل قیمت سوقیه ای که در بین بوجود آمده مورد ضمان نیست اجماعاً و این یک امر اعتباری می باشد ، مثلاً فرض کنید اول بهار قیمت عین ۵۰ تومان بوده و در زمانی که در دست قابض بوده به ۶۰ تومان رسیده منتهی عین را نگه داشته و در اول تابستان که دوباره به ۵۰ تومان رسیده آن را به صاحبش تحویل داده در این صورت در حین ردّ العین إلى صاحبه ضامن ترقی و ارتفاع قیمت سوقیه ی آن نیست ، خوب حالا که در اینصورت ضامن نیست حتی در صورتی که عین تلف شود نیز ترقی و تنزل قیمت سوقیه ی عین را ضامن نخواهد بود یعنی همان قیمت یوم التلف را باید به صاحبش بپردازد .

خوب حالا آدرس کلام فوق را خدمتتان عرض

شهیدی در هدایة الطالب که حاشیه ای بر مکاسب است در جلد ۲ ص ۳۷۵ همین مطلب ما (ضمان ارتفاع قیمتِ سوقیه) را بیان کرده است .
بقیه بحث بماند برای جلسه بعد إن شاء الله ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد وآله الطاهرین

می کنم تا مراجعه و مطالعه کنید ؛ (۱) : مسالک جلد ۱۲ ص ۱۸۶ ، (۲) : مفتاح الکرامة جلد ۱۸ ص ۱۵۲ ، (۳) : جواهر کتاب الغصب جلد ۳۷ ص ۱۰۴ ، (۴) : شیخ انصاری در مکاسب در بحث ضمان قیمی نیز فرموده ارتفاع قیمت سوقیه مطلقاً یک امر اعتباری است لذا مستلزم ضمان نیست اجمالاً .

اما در مقابل ما عرض می کنیم که وقتی به أهل عرف مراجعه می کنیم می بینیم که اینطور نیست زیرا صاحب مال می تواند مدعی شود آن وقتی که قیمت عین بالا رفت اگر در دست خودم بود می توانستم آن را برفروشم و به أعلى القیم برسم در حالی که شما آن را غصب کرده و برده بودی و باعث شدی من به أعلى القیم نرسم یعنی أهل عرف به مالک حق اعتراض و گله می دهند یعنی اعتراض مسموع است لذا دلیلی نداریم که بگوئیم ارتفاع قیمت اعتباراً مضمون نیست و همانطور که عرض کردیم اجماع مذکور در کلام صاحبان این قول تعبدی نیست بلکه اجماع اجتهادی و منقول است که حجیت ندارد بلکه به نظر ما ضمان ارتفاع قیمت سوقیه یک امر حقیقی و عرفی و عقلائی است نه یک امر اعتباری .

خب و اما بنده به دنبال مؤیدی در کلام فقهاء برای نظریه خودم می گشتم که دیدم مرحوم